

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7903/2568

นาง ย. โจทก์ นาย บ. จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 744, ป.วิ.พ. มาตรา 177, ป.วิ.พ. มาตรา 179

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์ตามสัญญาจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างเพื่อเป็นประกันหนี้การกู้ยืมเงินจากโจทก์ และหนี้ผิดสัญญาโอนสิทธิการขายโฉนดสลากกินแบ่งรัฐบาล กรณีโจทก์กับสมาคมคนตาบอดจังหวัดลำพูนที่มีจำเลยเป็นนายกสมาคม ทำสัญญาให้โจทก์เป็นผู้แทนในการรับสลากกินแบ่งรัฐบาลจากสมาคมไปจำหน่ายต่อ แต่ต่อมาสมาคมและจำเลยไม่สามารถจัดส่งสลากกินแบ่งรัฐบาลให้แก่โจทก์ได้ ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า หนี้ตามฟ้องทั้งสองรายการเป็นมูลหนี้เดียวกันเพราะหลังจากที่สมาคมคนตาบอดจังหวัดลำพูนไม่สามารถจัดส่งสลากกินแบ่งรัฐบาลให้แก่โจทก์ได้ โจทก์เรียกค่าเสียหาย 700,000 บาท ต่อมาจำเลยจดทะเบียนจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างตามฟ้องเพื่อเป็นประกันหนี้พร้อมดอกเบี้ยในวงเงิน 1,308,200 บาท การจดทะเบียนจำนองดังกล่าวจึงไม่ใช้การจดทะเบียนจำนองเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้กู้ยืมเงินจากโจทก์ เพราะไม่มีการกู้ยืมเงินระหว่างโจทก์กับจำเลยและโจทก์ไม่ได้ส่งมอบเงินที่กู้ยืมให้แก่จำเลย ต่อมาเมื่อโจทก์นำคดีไปฟ้องต่อศาลชั้นต้น และศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความ จำเลยก็ยังคงไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา โจทก์จึงบังคับคดียึดทรัพย์จำนองออกขายทอดตลาด ซึ่งเจ้าพนักงานบังคับคดีประกาศขายทอดตลาดโดยติดจำนองและจำเลยเป็นผู้ซื้อทรัพย์จากการขายทอดตลาด ประเด็นที่พิพาทในคดีจึงมีว่า จำเลยจดทะเบียนจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างเป็นประกันการชำระหนี้การกู้ยืมเงินจากโจทก์หรือไม่และหนี้ตามสัญญาจำนองระงับสิ้นไปตาม ป.พ.พ. มาตรา 744 หรือไม่ หากรับฟังได้ตามที่จำเลยให้การว่าไม่มีการกู้ยืมเงินระหว่างโจทก์กับจำเลย ศาลจะต้องพิพากษายกฟ้องจำเลย เป็นผลให้โจทก์ไม่อาจบังคับจำนองโฉนดที่ดินดังกล่าวเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ในคดีนี้ ส่วนที่จำเลยมีคำขอท้ายคำฟ้องแย้งขอให้บังคับโจทก์ไปจดทะเบียนเพิกถอนการจำนองหรือระงับการจำนอง นั้นมีความหมายในทำนองว่าให้โจทก์ไปดำเนินการเพื่อไถ่ถอนจำนอง เนื่องจากจำนองระงับสิ้นไปโดยไม่มีภาระหนี้จำนองการประกันหนี้กู้ยืมเงินตามที่จำเลยให้การแล้ว จึงเป็นเรื่องที่โจทก์จะต้องดำเนินการเพื่อขอไถ่ถอนการจำนองเพื่อให้ได้โฉนดที่ดินส่งมอบกลับคืนมายังจำเลย ฟ้องแย้งของจำเลยจึงเป็นฟ้องแย้งที่มีได้เป็นเงื่อนไข และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคำฟ้องเดิมพอที่จะพิจารณาพิพากษารวมกันได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 177 วรรคสาม และ 179 วรรคท้าย ขอบที่ศาลชั้นต้นจะรับฟ้องแย้งของจำเลยไว้พิจารณา

คำพิพากษา

คดีสืบเนื่องมาจากโจทก์ฟ้องว่า จำเลยเป็นหนี้โจทก์ตามสัญญาจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 34539 จังหวัดลำพูน พร้อมสิ่งปลูกสร้าง สัญญาจำนองลงวันที่ 6 พฤษภาคม 2557 เพื่อเป็นประกันหนี้กู้ยืมเงิน 1,308,200 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี และหนี้ผิดสัญญาโอนสิทธิการขายโฉนดสลากกินแบ่งรัฐบาล ตามที่โจทก์เคยทำบันทึกข้อตกลงกับสมาคมคนตาบอดจังหวัดลำพูนที่มีจำเลยเป็นนายกสมาคม ในการเป็นตัวแทนรับสลากกินแบ่งรัฐบาลไปจากสมาคมเพื่อนำไป

จำหน่าย แต่ต่อมาสมาคมผิดสัญญาและเป็นหนี้โจทก์ และจำเลยได้ทำสัญญาจำนองประกันหนี้ดังกล่าวไว้ แต่สมาคมไม่ชำระหนี้ โจทก์จึงยื่นฟ้องสมาคมคนตาบอดจังหวัดลำพูนเป็นจำเลยที่ 1 และจำเลยเป็นจำเลยที่ 2 ต่อศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาตามสัญญา ประนีประนอมยอมความ ให้จำเลยที่ 1 ในคดีดังกล่าว และจำเลยร่วมกันชำระเงิน 497,390 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงิน 393,750 บาท นับแต่วันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 18 มกราคม 2562) จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ แต่จำเลยไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา โจทก์จึงบังคับคดียึดที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว เจ้าพนักงานบังคับคดีประกาศขายทอดตลาดโดยติดจำนอง ซึ่งผู้ซื้อต้องรับภาระหนี้จำนองไปด้วย จำเลยเป็นผู้ซื้อที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวได้จากการขายทอดตลาด แต่ไม่ชำระหนี้ให้โจทก์ จึงต้องชำระหนี้จำนองต้นเงิน 1,308,200 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี นับแต่วันทำสัญญาจำนอง (วันที่ 6 พฤษภาคม 2557) จนถึงวันฟ้อง รวมต้นเงินและดอกเบี้ย 2,289,350 บาท โจทก์มีหนังสือบอกกล่าวให้จำเลยชำระหนี้และไถ่ถอนจำนองแล้ว แต่จำเลยเพิกเฉย ขอให้บังคับจำเลยชำระเงินและไถ่ถอนจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 34539 พร้อมสิ่งปลูกสร้าง เป็นเงิน 2,289,350 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ของต้นเงิน 1,308,200 บาท นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ หากจำเลยไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนและไม่ไถ่ถอนจำนอง ขอให้ทรัพย์สินจำนองหลุดเป็นกรรมสิทธิ์แก่โจทก์ จำเลยให้การขอไต่ถามฟ้อง และฟ้องแย้งขอให้บังคับโจทก์ไปดำเนินการจดทะเบียนเพิกถอนการจำนองหรือระงับการจำนองโฉนดที่ดินเลขที่ 34539 หากโจทก์ไม่ไปดำเนินการให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา ศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับคำให้การ ส่วนฟ้องแย้งของจำเลยนั้น เป็นฟ้องแย้งที่มีเงื่อนไข จึงไม่รับฟ้องแย้ง (ที่ถูก ศาลชั้นต้นต้องสั่งด้วยว่า จำเลยไม่ได้ชำระค่าฤชาธรรมเนียมในส่วนฟ้องแย้ง จึงไม่มีค่าฤชาธรรมเนียมในส่วนของการฟ้องแย้งที่จะต้องมีการสั่ง) จำเลยอุทธรณ์คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค 5 พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จำเลยฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีมีประเด็นต้องวินิจฉัยว่า ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 5 พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นไม่รับฟ้องแย้งของจำเลยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า โจทก์ฟ้องว่า จำเลยเป็นหนี้โจทก์ตามสัญญาจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างเพื่อเป็นประกันหนี้การกู้ยืมเงินจากโจทก์ และหนี้ผิดสัญญาโอนสิทธิการขายโควต้าสลากกินแบ่งรัฐบาล กรณีโจทก์กับสมาคมคนตาบอดจังหวัดลำพูนที่มีจำเลยเป็นนายกสมาคม ทำสัญญาให้โจทก์เป็นผู้แทนในการรับสลากกินแบ่งรัฐบาลจากสมาคมไปจำหน่ายต่อ แต่ต่อมาสมาคมและจำเลยไม่สามารถจัดส่งสลากกินแบ่งรัฐบาลให้แก่โจทก์ได้ ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า หนี้ตามฟ้องทั้งสองรายการเป็นมูลหนี้เดียวกัน เพราะหลังจากที่สมาคมคนตาบอดจังหวัดลำพูนไม่สามารถจัดส่งสลากกินแบ่งรัฐบาลให้แก่โจทก์ได้ โจทก์เรียกค่าเสียหาย จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า หนี้ตามฟ้องทั้งสองรายการเป็นมูลหนี้เดียวกัน เพราะหลังจากที่สมาคมคนตาบอดจังหวัดลำพูนไม่สามารถจัดส่งสลากกินแบ่งรัฐบาลให้แก่โจทก์ได้ โจทก์เรียกค่าเสียหาย 700,000 บาท ต่อมาจำเลยจดทะเบียนจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างตามฟ้องเพื่อเป็นประกันหนี้พร้อมดอกเบี้ยในวงเงิน 1,308,200 บาท การจดทะเบียนจำนองดังกล่าวจึงไม่ใช่การจดทะเบียนจำนองเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้กู้ยืมเงินจากโจทก์ เพราะไม่มีการกู้ยืมเงินระหว่างโจทก์กับจำเลย และโจทก์ไม่ได้ส่งมอบเงินที่กู้ยืมให้แก่จำเลย ต่อมาเมื่อโจทก์นำคดีไปฟ้องต่อศาลชั้นต้น และศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความ จำเลยก็ยังคงไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา โจทก์จึงบังคับคดียึดทรัพย์สินจำนองออกขายทอดตลาด ซึ่งเจ้าพนักงานบังคับคดีประกาศขายทอดตลาดโดยติดจำนอง และจำเลยเป็นผู้ซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาด ประเด็นที่พิพาทในคดีจึงมีว่า จำเลยจดทะเบียนจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างเป็นประกันการชำระหนี้การกู้ยืมเงินจากโจทก์

หรือไม่ และหนี้ตามสัญญาจำนองจะรับสิ้นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 744 หรือไม่ หากศาลพิจารณาพยานหลักฐานแล้วรับฟังได้ตามที่จำเลยให้การว่าไม่มีการกู้ยืมเงินระหว่างโจทก์กับจำเลย ศาลจะต้องพิพากษายกฟ้องจำเลย เป็นผลให้โจทก์ไม่อาจบังคับจำนอง โฉนดที่ดินดังกล่าวเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ในคดีนี้ ส่วนที่จำเลยมีคำขอท้ายคำฟ้องแย้ง ขอให้บังคับโจทก์ไปจดทะเบียนเพิกถอนการจำนองหรือระงับการจำนอง นั้น มีความหมายในทำนองว่าให้โจทก์ไปดำเนินการเพื่อไถ่ถอนจำนอง เนื่องจากจำนองจะรับสิ้นไป โดยไม่มีภาระหนี้จำนองการประกันหนี้กู้ยืมเงินตามที่จำเลยให้การแล้ว จึงเป็นเรื่องที่โจทก์จะต้องดำเนินการเพื่อขอไถ่ถอนการจำนอง เพื่อให้ได้โฉนดที่ดินส่งมอบกลับคืนมาอย่างจำเลย หากใช้เป็นกรณีที่จำเลยจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเป็นคดีใหม่ ฟ้องแย้งของจำเลยจึงเป็นฟ้องแย้งที่มีได้เป็นเงื่อนไข และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคำฟ้องเดิม พอที่จะพิจารณาพิพากษารวมกันได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 วรรคสาม และ 179 วรรคท้าย ชอบที่ศาลชั้นต้นจะรับฟ้องแย้งของจำเลยไว้พิจารณา ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 5 เห็นฟ้องด้วยกับศาลชั้นต้น ที่ไม่รับฟ้องแย้งนั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาของจำเลยฟังขึ้น พิพากษากลับ ให้รับฟ้องแย้งของจำเลยไว้พิจารณา ค่าฤชาธรรมเนียมในส่วนนี้ทั้งสามศาลให้เป็นพับ

องค์คณะ

ปริญญญา สุตรสุวรรณ · ธีระศักดิ์ วรวิงศ์ · ธนกฤต กมลวัฒน์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/7903/2568>